

майстрів, що набагато ускладнює дослідження. Втім, з кінця ХХ ст. ми бачимо деяке поживлення у відновленні традицій. Організуються пленери сучасних майстрів, конкурси, на яких вони можуть себе проявити. Тому, на думку автора, перспективи повернення до «дідівських» традицій з їхнім символічним змістом досить реальні та обґрунтовані, адже майстри, водночас, і мають можливість поповнити власний бюджет, і втілюють свої творчі задуми в життя.

1. *Александрович Ю.* Каменотесы-кустари и ремесленники Подольской губернии / Ю. Александрович // Кустарные промыслы Подольской губернии. – К., 1916. – С. 465–501. 2. *Босий О.* Священне ремесло Мокоші. Традиційна жіноча ритуальна символіка в українців / О. Босий. – Вінниця, 2011. – 204 с. 3. *Гудченко З. С.* Бушанські мури / З. С. Гудченко // Буша: природа, археологія, історія, етнографія та фольклор сіл Бушанської сільської ради / За наук. ред. В. А. Косаківського. – Вінниця: Вінницька газета,

2009. – С. 85–92. 4. *Іванчишен В.* Кам'яנותесний промисел у с. Буша Ямпільського району Вінницької області як виховний чинник подолян / В. Іванчишен // Матеріали XXIII Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції «Освіта на Поділлі: минуле і сьогодення». – 2010. – С. 244–247. 5. *Косаківський В. А.* Ремесла, промисли та допоміжні види господарства / В. А. Косаківський // Буша: природа, археологія, історія, етнографія та фольклор сіл Бушанської сільської ради / За наук. ред. В. А. Косаківського. – Вінниця: Вінницька газета, 2009. – С. 95–122. 6. *Прусевич А.* Обзор данных о кустарных промыслах Подольской губернии / Ал. Прусевич // Экономическая жизнь Подолии. – 1913. – № 13. – С. 37–49. 7. Розповідь Клібановського Віктора Лукіча, 1952 р. н., жителя с. Буші. – Записано автором 20 серпня 2010 р. 8. Розповідь Шимковича Філіпа Петровича, 1930 р. н., жителя с. Буші. – Записано автором 12 серпня 2010 р. 9. Свято народного мистецтва «Подільський оберіг». – Ямпіль, 1986. – 16 с. 10. Спогади Барібан Марусі Фомівни, 1930 р. н., жительки с. Буші. – Записано автором 6 серпня 2010 р.

УДК [004.775:323.113(=161.2)]:(73)

Євгенія Ковач

Інформаційний простір українців у США

У статті подається аналіз інформаційного простору української діаспори в Сполучених Штатах Америки та показано вплив друкованих засобів масової інформації на збереження етнокультурної ідентичності українців США.

Ключові слова: інформаційний простір, преса, друковані засоби масової інформації.

In the article modern informative space of Ukrainian Diaspora in the United States of America is deeply analyzed and the influence of the printed mass media on the maintenance of ethnic and cultural identity of the Ukrainian inhabitants is depicted.

Keywords: Informative Space, Press, Printed Mass Media.

Становлення незалежної Української держави стало результатом праці боротьби багатьох поколінь українців як в Україні, так і за її межами. Кожен із цих сегментів єдиного народу долучався у свій спосіб до виборювання права мати власну державу. Так, українці за кордоном, використовуючи легальні можливості діяльності, інформаційний простір, сприяли збереженню державотворчого, культурного, наукового потенціалу українства, національної гідності, легітимації нашого народу у світовому просторі.

Відносини між діаспорою та країною походження надзвичайно складні та нерівномірні – вони віддзеркалюють усю гаму економічних, політичних, культурних еволюцій, які зніціювали відносно новий термін «українська діаспора».

До правильного розуміння змісту цього терміна потрібно зазначити, що до української діаспори відносять усіх українців, що перебувають поза політичними кордонами України і не втратили своїх духовно-культурних зв'язків з Україною.

За визначенням Т. Кіса, «...особливість української діаспорної спільноти – це її двоїстий психологічний і суспільно-політичний, а навіть і культурний характер. Лояльність до країн поселення, впливи нового соціологічного оточення, нові рухові надбання, соціально-економічна інтеграція і тому подібне створили окремий соціологічно-психологічний тип українця; в окремих випадках навіть гібридний» [1, с. 61].

На разі у США, за даними соціально-демографічних досліджень, українці становлять близько 0,5% від населення загалом. За чисельністю вони посідають друге місце з-поміж слов'янського населення (після поляків). Майже 90% американських українців живе у містах – 20,6% з них працює в промисловості, організації фінансів і торгівлі, 13% – в армії, 12% – у школах, 11,5% – у закладах охорони здоров'я. Найбільшу кількість українців зосереджено в північно-східних промислових штатах – Пенсільванії, Нью-Йорку та Нью-

Джерсі. Скажімо, першу українську церкву було збудовано у штаті Пенсільванія (1884 р.). Значну частину становлять емігранти із Західної України. За даними демографічних досліджень українською мовою у США розмовляють близько 25% американських українців. Поміж американських українців спостерігається високий відсоток людей з вищою освітою, адже українську мову викладають у 28 коледжах і університетах США [4, с. 126].

Для підтвердження вище зазначених положень, варто сказати, що на початку ХХ ст. (1909 р.) у США проживало біля 470 тис., у 1914 р. – 500 тис., а за останніми статистичними даними – 1,2 млн. українців та осіб українського походження [6].

Переселенці з України на нових землях завжди активно долучалися до громадсько-політичного життя, створювали власні громадські та культурно-освітні організації, відкривали видавництва, друкували газети, брали участь у діяльності місцевих партій, жіночих, молодіжних організацій. Одним із перших українських громадянських осередків в українській еміграції було братство св. Миколи, засноване в 1885 р. у містечку Шепандоа (США) священником І. Волянським. Воно здійснювало просвітницько-місіонерську роботу, надавало допомогу емігрантам з України. У 1894 р. переселенці з Галичини та Пряшівщини організували Руський народний союз, який з 1914 р. перейменовано в Український народний союз (УНС). Сьогодні це наймасовіша організація українців на Заході, яка об'єднує понад 80 тис. осіб. Український народний союз – це громадська організація взаємодопомоги. Вона має цілу мережу кредитних установ, фонд соціального страхування, власні клуби, будинки відпочинку, літні табори відпочинку тощо. УНС займається також справами освіти, культурного життя українців у США [2, с. 112].

Таким чином, можна стверджувати, що діаспора українців у США є однією з найдавніших та найчисельніших на Заході.

Попри те, що українська діаспора в США є одним із найчисельніших та найбільш активних осередків світового українства, є лише поодинокі дослідження окремих аспектів існування цієї частини українського народу [4, с. 17–18]. На сьогоднішній день значний інформаційний потенціал має Центральний державний архів зарубіжної україністики, матеріали якого практично не використовуються у сучасних наукових дослідженнях. Тому нашою метою є з'ясування специфіки існування сучасного інформаційного простору українців у США.

З огляду на поставлену мету необхідно розв'язати наступні завдання:

- дослідити та проаналізувати особливості інформаційного простору української громади в Сполучених Штатах Америки;
- визначити специфіку впливу засобів масової інформації на збереження етнокультурної ідентичності місцевого українства.

Відповідно до поставлених завдань, варто відзначити, що сьогоднішнє діаспорне середовище відчуває значний вплив інновацій американського суспільства, що уможливорює їхню ретрансляцію на Батьківщину. З іншого боку, наявність усталених зв'язків є одним із каналів збереження української ідентичності, що слугує підтримці українського «національного обличчя» у середовищі американської спільноти. Практика існування власного «інформаційного світу» в іншому культурному середовищі забезпечує від етнокультурної нівелізації тих громадян, які ідентифікують себе українцями, адже власний інформаційний простір та мережа комунікацій мають сьогодні надзвичайно важливе значення в житті будь-якого народу та суспільства.

Відомо, що сучасний соціум увійшов у добу інформаційної цивілізації і є суспільством загальної комунікації [6, с. 7]. Така комунікація відбувається, в основному, за допомогою штучно створених засобів комунікації. Не випадково Дж. Ваттимо стверджує, що «у народженні суспільства постмодерну вирішальна роль належить мас-медіа» [1, с. 10].

Першим засобом утвердження українців у Сполучених Штатах Америки була українська преса, яка бере свій початок із середини 80-х років XIX ст. [5, с. 150]. Ще однією із особливостей української діаспорної преси є тісний зв'язок із читачем, причому не тільки духовний, а й матеріальний.

Динаміка кількості україномовних видань має чітко виражену позитивну тенденцію. З часу виходу в світ першого українського видання «Америка» (1886 р.) і до Першої світової війни в США було надруковано більше як тридцять часописів українською мовою. Одразу після закінчення Другої світової війни у США друкувалося лише 29 українських газет і журналів; у 1958 році їх було вже близько 80; у 1963 році – 300, а наприкінці 1980-х років існувало понад 100 [7, с. 29].

Аналіз наявної української преси в США дозволяє провести класифікацію. За тематикою досліджуваних проблем можна виокремити наукові, суспільно-політичні та релігійні видання. За цільовою аудиторією – жіночу, молодіжну та дитячу.

Першою українською газетою, яка друкувалася в США виключно українською мовою, була газета «Америка». Головне завдання цього засобу мас-медіа полягає в інформуванні української та неукраїнської спільноти про життя української еміграції. Безперечно, лідерство серед українських видань на американському континенті займає газета «Свобода», що безперервно виходить і до наших днів, яку почав видавати священник Григорій Грушка ще з 15 вересня 1893 року [3, с. 5–6].

Глибока релігійність викликала потребу існування відповідної преси. Цей напрям інформаційного простору діаспори презентує українська католицька газета, яку видає Союз українців-католиків «Провидіння». Вона залишається впливовою в середовищі українських католиків Америки ще й через те, що має розділ для англomовного читача [9, с. 71].

Серед наукових журналів, що видаються у Сполучених Штатах Америки, вагома роль належить «Українському історичному товариству», що є друкованим виданням Українського історичного товариства і заснований у 1963 році професором Любомиром Винаром.

«Український історик» – це авторитетне видання, представник незалежної української думки у світі. Цей журнал вписав яскраву сторінку в розвиток історичної думки XX ст., посівши одне з чільних місць серед періодичних видань Америки та Європи. Крім того, сам факт довголітнього існування журналу та плідної діяльності наочно засвідчив високий науковий потенціал учених української діаспори [8, с. 141].

Репрезентантом українознавчої наукової діяльності в Америці стало Наукове товариство імені Шевченка, яке видає свій Бюлетень з 1900 року. На сторінках часопису подаються інформативні наукові статті для громади, а також звіти членів управи [2, с. 27–28].

Значну роботу у видавничій сфері проводить товариство «Україна». Крім газет «Вісті з України», «Ньюс фром Юкрейн», журналу «Український Світ» Товариство видає також журнал «Золоті ворота» українською, англійською та німецькою мовами. «Золоті ворота» щоквартально інформують читачів про життя західної та східної діаспори, а також про державотворчі, культурні процеси в Україні [5, с. 17–18].

Для української громади в США видаються ще й такі журнали: «Думка», «Рідна школа», «Парафіяльний вісник», «Віра», «Українське православне слово», «Мир вам», «Вісник правди», «Журнал Інституту української культури», «Погляд» та «Наш спорт» [6, с. 39]. Наприклад, журнал «Рідна школа» інформує про життєдіяльність найменших представників української діаспори, як і українознавча школа під однойменною назвою, яка допомагає дітям поважати національні традиції, вчити рідну мову, формувати національну самосвідомість та цілісний світогляд.

На відміну від американського континенту, в Україні ситуація з друкованими ЗМІ набагато гірша, і це викликає неабияке занепокоєння в середовищі української діаспори. Американські українці, підтримуючи видання широкого спектру часописів та газет рідною мовою, вважають їх існування ключовим чинником виживання мови батьків, як за океаном (під тиском асиміляційних процесів), так і на рідних землях.

Загалом, можна констатувати, що друковані засоби масової інформації української діаспори в Сполучених Штатах Америки не лише інформують свою етнічну спільноту про проблеми та події у світі та в Україні, зокрема, але й підтримують далеко за межами нашої батьківщини українську мову, культурні надбання українського народу і цим, значною мірою, протидіють процесам асиміляції, сприяють збереженню етнокультурної ідентичності українства. Відтак, український інформаційний простір, за допомогою якого українці США долучаються до культурних цінностей минулого й сучасного, створює умови для того, щоб національні цінності не зникли в оточенні чужих культур, а українці не загубили своє коріння.

1. *Ваттимо Дж.* После христианства / Дж. Ваттимо; [пер. с ит. Дм. Новикова]. – М.: Три квадрата, 2007. – 160 с. 2. *Гороховський А.* Віч-на-віч з Америкою: нариси, репортажі, інтерв'ю / Анатолій Гороховський. – Львів: Атлас, 2003. – 380 с. 3. *Гриценко О.* Українська преса США і Канади (1991–1995 рр.) / Олена Гриценко. –

К., 1997. – 101 с. 4. Губарець В. Преса і книга діаспори. З історії видавничої діяльності українського зарубіжжя / Василь Губарець. – К.: Університет «Україна», 2008. – 266 с. 5. Животко А. Історія української преси / Аркадій Животко. – Мюнхен; К.: Наша культура і наука, 1999. – 368 с. 6. Івашина Н. Українознавчі заходи в США / Н. Івашина // Українознавство. – 2011. – № 3 (40). – С. 155–164.

7. Лопух В. «Нова хвиля» еміграції до США: економічно-соціальні аспекти / Василь Лопух // Свобода (США). – 2010. – № 20. 8. Палієнко М. «Український історик»: генеза, тематика, постаті / Марина Палієнко // Український історичний журнал. – 2004. – № 5. С. 141–147. 9. Трощинський В. Українці в світі / В. Трощинський, А. Шевченко. – К.: Видавничий дім «Альтернативи», 1999. – 352 с.

УДК 94(477) 776.23:32.01

Олена Литвиненко

Роль української діаспори в інформаційному контексті Євро-2012

У статті аналізується роль української діаспори під час проведення в Україні та Польщі чемпіонату Європи з футболу 2012 р., а також позиція держави у сфері захисту українських національних інтересів у світовому інформаційному просторі.

Ключові слова: Євро-2012, інформаційний простір, інформаційна політика, національна безпека, національні інтереси України.

The role of Ukrainian Diaspora by the carrying out in Ukraine and Poland of the European Football Championship 2012 as well as the position of the State in the sphere of Defense of the national interests of Ukraine in the World Informative Space are investigated in the article.

Keywords: EURO 2012, Informative Space, Informative Policy, National Security, National Interests of Ukraine.

За сучасних умов розвитку суспільства, коли спостерігається глобальна залежність від інформації, найбільш поширеним інструментом для забезпечення високої результативності зусиль держави в будь-якій сфері є їх інформаційне супроводження, що уможливорює налагодження зв'язків між державою, громадянами та світовою спільнотою. *Актуальність теми статті* пов'язана з тим, що поверхове, фрагментарне уявлення про Україну в світі гальмує процес набуття нашою державою статусу повноправного учасника міждержавних відносин, формує суперечливе сприйняття міжнародною спільнотою об'єктивних процесів, що відбуваються в нашій країні [2, с. 162]. Перебування України внаслідок відкритості та незахищеності її інформаційного простору під впливом різновекторних, не завжди позитивних інформаційних потоків обумовлює необхідність посилення інформаційної складової національної безпеки. У такому випадку важливу роль відіграє участь країни у заходах як регіонального (наприклад, європейського), так і світового характеру. Чим масштабніший вимір має подія, тим більше існує можливостей для країни закріпити свої позиції та досягти мети.

В інтегративному контексті для України особливої ваги набуло проголошення 18 квітня 2007 р. України та Польщі як країн-господарів чемпіонату Європи 2012 року з футболу (Євро-2012). Чемпіонат є однією з найбільш суспільно значущих світових спортивних подій. Саме захід такого рівня дає змогу наочно продемонструвати світові реальний стан справ у державі, забезпечивши можливість безпосереднього ознайомлення іноземних гостей з культурними, духовними, соціально-економічними та іншими здобутками народу. *Об'єктом дослідження* даної статті є інформаційний контекст Євро-2012, а *предметом* – українська діаспора та її роль у поширенні інформації про соціально-політичні події в Україні напередодні Євро-2012.

Інформаційне супроводження підготовки та проведення Євро-2012 в Україні є важливим елементом і впливовим фактором формування позитивного іміджу нашої держави на міжнародній арені. Для інформаційного забезпечення цих завдань необхідним елементом є організація чіткої та зрозумілої комунікації між суб'єктами підготовки до Євро-2012 на центральному, регіональному та міжнародному рівнях, об'єктивна й оперативна інформаційна кампанія формування позитивного іміджу. Результатом такої роботи в майбутньому має бути збільшення туристичних та інвестиційних потоків в Україну. У цьому зв'язку одним із визначальних факторів

є співпраця держави із засобами масової інформації (ЗМІ), оскільки останні належать до найбільш поширених та авторитетних суб'єктів інформаційної діяльності.

Робота зі ЗМІ передбачає заохочення журналістів до організації і здійснення просвітницької роботи щодо проведення міжнародного спортивного заходу, проведення круглих столів, конференцій, семінарів, самітів, брифінгів та прес-конференцій для журналістів [5, с. 148]. Із цією метою було розроблено Концепцію інформаційного забезпечення процесу підготовки та проведення чемпіонату Європи з футболу 2012 року в Україні.

В Україні налічується близько 30 тисяч ЗМІ, але кожен із них має свою специфіку роботи, що ускладнює всебічність висвітлення підготовки до чемпіонату з футболу. Оскільки експерти визначають Євро-2012 як національний проект, спрямований на залучення значних інвестицій, тому питання надання оперативної, об'єктивної, повної і достовірної інформації зацікавленим групам громадськості та представникам медіа про підготовку і проведення міжнародного футбольного чемпіонату Євро-2012; формування у суспільстві уявлення про Євро-2012 як про справу національного престижу, предмет спільної гордості українців; широкого висвітлення процесу підготовки проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу; забезпечення ефективного обігу інформації між зацікавленими суспільними групами для їх участі в процесі підготовки та проведення Чемпіонату; висвітлення співробітництва України й Польщі у рамках процесу підготовки до чемпіонату; проведення моніторингу громадської думки і матеріалів ЗМІ на тему Євро-2012 є вельми актуальними та значущими.

Урядом країни-партнера України – Польщі було прийнято рішення відкрити на базі Польської агенції преси Інтернет-портал <http://www.2012euro.pap.pl>, на якому користувачі глобальної мережі зможуть стежити за підготовкою та проведенням чемпіонату в Україні та Польщі в режимі он-лайн. На сайті акумулюються думки експертів, аналітичні матеріали, відомості про організаторів, стадіони, квитки, інфраструктуру, безпеку, а також розділ новин, календар, результати матчів й історія футбольної першості. Крім того, фото- й відео-галереї також відображали підготовку до чемпіонату.

Із метою створення єдиного інформаційного осередку з питань Євро-2012 в Україні та на виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 червня 2008 р. № 875-р «Про організацію роботи з інформаційного супроводження